

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Pri[m]a e[st] [con]sideratio affectuose oblationis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

¶ Ber. de passione domini

ra anie deuote sponse chri sunt intellectus
sideras amaritudinē passiois chri: vo-
luntas copatēs Fascicul⁹ autē myrrhe ē ipa
passio amarissima. Synba em̄ amara ē.
Ad hunc itaq; fasciculū componendū
dera vt actum ē q̄s qualis ⁊ quant⁹ est il-
le qui passus est ⁊ q̄ grauius passus est: ⁊
propter quid passus ē q̄ ppter pctā nra. j.
Pe. ij. Pctā nra ipse ptulit in corpore suo sup
lignū q̄ vtz penā illoꝝ exoluit. Esa. liij.
Ecce languores nros ipse tulit ⁊ dolores
nros ipse portauit.

Tertio sentire debem⁹ in

nobis dolores chri ppter recordatiōis vt
litarē. Tb. iij. Recordare paupertatis
mee ⁊ transuigraionis ⁊ absinthij ⁊ fel-
lis. Est autē triplex p̄cipua vtilitas hmoi
recordationis. Prima ē p̄ntis tribulati-
onis alleuatio. Ber. Quid ē q̄ tibi sua-
ue non videt si collegeris ⁊ m̄oratus fue-
ris amaritudines saluatoris: In figura hu-
ius aq̄ fluij marath q̄ amarissime erat p
lignū ibi a moysē appositū in dulcedinem
verse sunt. vt h̄r Exo. xv. Secda ē deuo-
tionis adq̄sitiō. Vñ cū q̄s est aridus hu-
more deuotionis carens recurrat ad passi-
onē dñi vt inde hauriat deuotionis dulce-
dinē Esa. xij. Haurietis aq̄s in gaudio d
fontib; i vulnerib; saluatoris. Aug. lib. d
p̄gini. Inspicite vulnera pendet: sangui-
ne mortent; p̄cium redimentis / cicatrices
resurgent; caput h̄z inclinātū ad osculan-
dū / cor apertū ad diligendū / brachia exten-
sa ad amplexandū / rotū expus expositum
ad redimendū. Hec q̄ta sunt cogitare Hec
in scatera cordis appendite vt or⁹ vobis si-
gat in corde q̄ rotus p̄ vobis fixus est i cru-
ce. Hec ille. Tertia est meritorie adq̄si-
tionis cumulario. Vñ dicit Alber. magn⁹
Simplex recordatio passiois chri magis
valet q̄ si ieiunaret q̄s in pane ⁊ aq̄ / vel si
quidie virgēs ⁊ flagellis cederet vsq; ad
effusionē sanguis: vel si quidie legeret in
tegrū psalteriū. Chyff. Nulla res ē q̄ ma-
gis ad salutē hoim p̄tineat q̄ mors chri.
Dis em̄ salus hoim in chri morte posita ē
Vnde sumi debz salubre documētū q̄ hi
q̄ negligēt vixerūt: recuperare debēt ne-
glectū ⁊ vulnerib; dñi: dicētes cū Bern.
Scio q̄ merita mea mihi non sufficiūt sed

vident q̄ ex me mihi deest vsurpo ex vul-
nerib; dñi mei. Et p̄pterea dicit Chyff. Nō
est aliud p̄pter q̄d magis agere deo gr̄as
debeam⁹: q̄ p̄pter mortē eius. Idcirco h̄z
dicit Bern. q̄ chriani quidāna lectio debz
ber esse passiois chri meditatio. Vnde ⁊
ad hoc nos hortat paulus di. Hoc sentite
in vobis ⁊c. Vt igit p̄uenienti ordine do-
minice passiois dolores p̄templemur ⁊
p̄templando in nobis sentiam⁹: circa rotā
passiois h̄storā notande sunt septē p̄nci-
pales considerationes: quib; deuote con-
templatis sentire poterimus in nobis q̄d
⁊ in chro iesu.

Prima ē consideratio affectuose oblationis
Secunda est consideratio iniuriōse cō-
prehensionis.

Tertia est consideratio ignominiose re-
probationis.

Quarta est consideratio facinorose iur-
dicationis.

Quinta est consideratio dolorose cru-
cifictionis.

Sexta est consideratio gratiose leuitationis
Septima est consideratio miraculose

transmutationis.

Prima igit ē consideratio affectuose ob-
lationis. vtz q̄ voluntario affectu

seipm̄ pro nobis morti obtulit dñs iesus.
Esa. liij. Oblatus est q̄ ipse voluit. Sunt
autē septē signa declaratiua hmoi volunta-
rie oblationis.

Primū ē signū legalis p̄figurationis.

Secdū ē signū p̄bitalis p̄conizationis

Tertiū ē signū p̄sonal' denūciationis

Quartū ē signū sacramental' institutiōis

Quintū est signū local' aggressiōis.

Sextū ē signū cordialis orōnis

Septimū ē signū realis expositionis

Primū igit est signū lega-

lis p̄figurationis. Voluit em̄ dñs mortē
suā ⁊ passionē in veteri lege multipl' p̄figu-
rari vt sic cōsideret qm̄ voluntarie passus
erāt p̄ nobis: q̄ passionē suā longo an-
te q̄ pateret multis figuris p̄monstrauit
Sunt autē hmoi figure p̄cipue in triplici
differētia. Primo em̄ q̄da declarant ob-
lationis obedientiā. sic figura de isaac qui
voluntarie portauit sup h̄eros suos signa
supcr q̄ debebat imolari. vt h̄r Gen. xxij.

de affectuosa oblatiōe Fo. xxv

Secūdo quedā declarant passiōis an- gustiā. sic figura de sansone q̄ apprehensis duabz columnis dominus dixit. **H**oriatu- ania mea cum philisteis. vt h̄r̄ Judic. xvj. Sic ch̄ris apprehensis cornibz crucis per- cussit demones z confregit potentias eo- rum. Abacuk. iij. Cornua in manibz ei⁹. Ibi ab iōdita est fortitudo eius. **T**ertio q̄dam declarant redemptiōis efficaciaz. sicut figura de agno pascale cuius sanguie liniti sunt siue aspersi postes z sup̄limina- riā domoz filioz israel z sic saluati sunt z precti ab āgelo p̄cutiēte: z liberati ab ege- pro. vt h̄r̄ Exo. xij. Jō cantat ecclia. Jā pa- sca n̄m ch̄ris est q̄ imolat⁹ agnus est ince- ritatis azyma caro eius oblata est. **Q**ue- re digna hostia per quam fracta sunt tar- tara z c.

Secūm ē signū p̄phetis p̄nunciata est passio dñi multipl̄ p̄ p̄phetas: q̄ q̄ ap- parer̄ euidēt qm̄ voluntarie seipm̄ p̄ nob̄ obtulit q̄ z h̄ antea tā multipl̄ p̄dixit. **N**ec aut̄ de t̄m̄ multi p̄phetis: tres tantūmo- do recitabim⁹. **P**rima est Esa. liij. **O**bi- latus est q̄: ip̄e voluit z non aperuit os su- um. Sic ovis ad occisiōne ductus est z sic agnus corā tēdente se ommutescet z non aperiet os suū. **S**c̄da ē Hiere. xj. **E**go quasi agn⁹ mansuet⁹ q̄ portat̄ ad victimā z c. **T**ertia est Daniel. ix. **S**eptuaginta hebdomades abbreviate sunt z c. Sequit̄ Et post hebdomades sexaginta duas oc- cidet ch̄ristus

Tertū est signū p̄sonal̄ denunciatiōis. qz̄ vtz̄ ip̄e in p̄sona p̄ta- plures añq̄ pateret passiōe suā z morte discipul̄ denunciavit. h̄ aut̄ fecit p̄ncipalit̄ tribz vicibz. **P**rimo postea q̄ petrus sibi dixerat. **T**u es ch̄ris fili⁹ dei viij. z dñs sibi p̄misit claves regni celoꝝ. **T**ūc ei sic h̄r̄ Mat. xvj. **P**recepit discipulis suis vt ne- mini dicerent q̄ ip̄e esset ch̄ris. Et inde ce- pit iesus oñdere discipulis suis qz̄ oportet eū ire hierosolymā z multa pati a senioribz z scribis z p̄ncipibz sacerdotum z occidi z tertia die resurgere. **S**c̄do cū iret hieru- salem. **M**at. xx. **A**scendēs iesus hierosoly- mā assumpsit duodecim discipulos suos

secretor̄ ait illis **E**cce ascēdim⁹ hierosoly- mā z filius hois tradet̄ p̄ncipibz sacerdotibz tum z scribis z condēnabunt euz morte: et tradent euz gentibz ad illudendū z flagel- landū z crucifigendū z tertia die resurget. **T**ertio post cenā. qz̄ sic h̄r̄ Jogan. xvj. di- xit discipulis suis **D**odici z nō videbit̄ me z c. Item sic h̄r̄ Mat. xxv. et. xxvj. p̄- nunciavit discipulis suis scandalū qd̄ pas- suri erant in eius passiōe p̄munitq̄ pes- trum in se. **A**m̄tū p̄fidentē qualit̄ eū ter añ- q̄ gallus bis cantaret esset negaturus.

Quartū est signū sacramē- talis institutiōis qz̄ vtz̄ añq̄ pateret insti- tuit̄ corpis sui sacra vt est: mēoriale peren- ne passiōis z mortis sue. **H**iero. Jō salua- toꝝ h̄ sacm̄ tradidit vt p̄ h̄ semp̄ cōmemo- remur. qz̄ p̄ nobis mortu⁹ est vt nō sim⁹ in- grati tantis ei⁹ b̄nificijs. **C**irca hanc ac- institutionē est attendēda triplex p̄ditio q̄ p̄siderata reducit ad mēoriā mortis dñi.

Prima est p̄ditio localis qz̄ vtz̄ i loco pas- sionis sue vtz̄ in hierl̄m h̄ sacm̄ instituit. **S**c̄da ē p̄ditio sp̄ialis qz̄ vtz̄ tpe sue pas- sionis vicino h̄ instituit. **T**ertia ē cōditio modalis. qz̄ sic instituit q̄ seorsū sic p̄seca- tio corpis z p̄secratio sanguis ei⁹ vt p̄ hoc mēoremur qm̄ in passiōe sua facta ē san- guinis ei⁹ a corp̄e separatio. **J**ō sic h̄r̄ Lu. xx. dixit discipulis suis: h̄ facite in meā cō- mēoratiōe. i. in mee passiōis recordatiōez

Quintū est signū local̄ ag- gressiōis. qz̄ vtz̄ voluntarie iuit z intray- uit in locū vtz̄ h̄ hortū vbi zuenient acci- pi posset a ministris iudeoz. **C**irca hūc aut̄ articulu⁹ tres sunt notandē p̄sideratio- nes. **P**rima est localis p̄ditio. quia vtz̄ p̄ torrentē cedron transiuit. vt p̄t̄ Jō- an. xvij. vt veniret gethsemani. i. vtz̄ p̄m̄ quēdam z intraret i hortū p̄ qd̄ designat̄ q̄ in hortū paradisi vbi ē sp̄gulis p̄ngue- dinis dulcedo plenissima intrare debem⁹ p̄ torrentē tribulationis z p̄nic. **A**ct. xij. **P**er multas tribulationes oportet nos in- trare in regnū celoꝝ. **C**ontemplare aut̄ de- uote o fidelis anima q̄ affectu: qua beniuo- lentia: qua charitate iuit p̄ssimus iesus i hortū suis associat⁹ discipulis (absente ta- men apostata p̄uerissimo iuda) vt intraret

D D

Ber. de passione dni De

in hortu z ibi p te ligaret atq; ad mortem
duceret. **S**ecunda consideratio specialis as-
sociationis. Quia secus duxerit undecim
apostolos ad hortu: ex hinc in specialit tres
in secum assumpsit vt videri tra hortu p
cederet. **T**ertio qm intravit hortu dixit octo
alijs apstis. Sedere h donec vada illuc et
ozem. Et vos etiā orate ne intretis in tenta-
tionē. i. ne succumbat tentationi. Secū at
duxit Petru Jacobu z Joanne: vt qbus
oñderat glām suā in morte savor. **H**at.
xvij. p qd cognoscere poterant ipm ee deū:
isdem specialis oñderet tristitia suā vt eū
cognoscere ceteros hoīem. Item p h inu-
it q ois volens orare dz hie tres comites.
vices fidei cognitionē q signat in petro. qui
interpret agnoscens. Jac. j. Postuler autē i
fiderē. Item terrenoz adicationem siue
supplantationē q signat in iacobo q inter-
pret supplantator. Scdm em Dam. Dio
est ascensus mentis in deū. **T**alia aut me-
te deprimunt. **T**ercie pte dispositionē q signat
in ioane q interpret gra siue in q e gra. et
hec dispositio h p cordis mundicia. **P**sal.
Iniquitate si asperi i corde meo nō exaudi-
et dñs. **T**ercia e consideratio amicitia al-
locutionis. **A**ssumpti em tribus illis disci-
pulis cepit tristari z mestus e: z ait illis
Tristis est ania mea vsq; ad mortē. **H**ec
tristitia fm Duran. circa. xv. dist. tertij. tri-
pliciter differt q tristitia in nob. Prima e
differentia inclinationis. qz vices nullo mō
indignabat chm ad illicita sic tristitia i no-
bis. **S**ecunda est differentia pentionis. qz i
nobis frequenter puenit iudiciū rōnis: sed i
chō nunq. **T**ercia e differentia purbati-
onis qz in nobis quicq; purbat iudiciū rō-
nis: sed in chō nunq. **U**nū dicit Bon. q
tristitia in chō fuit oino subiecta rōni. p
qd Hierony. sup **D**atrh. dicit. **D**ñs nr
vt putat pbarer assumpti homis vere q
dem contristat: est: s; ne passio in eius a-
mo dñaret sepi contristari. **A**liud em est
tristitari: aliud incipere tristari. **H**ec ille
Considerem? **I** qz benigne dñs oibis tri-
bus illis discipulis eos forte amplexado:
z nunc sup vnum nunc sup aliū dextera ex-
tendendo cū inspiris z anxietate mtra di-
cebat **D**eu filij mei: ben discipuli mei cha-
rissimi. **T**ristis est ania mea vsq; ad mor-
tē. **S**cdm **R**ico. de **L**ira. h vsq; pot accipi

dupl. **U**no modo intensiue qz intantū in-
tēsa erat: quātū esse poterat. **A**lio mō ex-
tensiue qz duravit vsq; ad instans mortē.
sed in morte ois eius tristitia finita e. **T**a-
lis quippe est differentia inf bonos et mal-
los. qz tribulatio z angustia bonoz i mor-
te finit. **J**oan. xvj. **T**ristitia vestra vertet
in gaudiū. **S**ed e contrario gaudia maloz
rū finient in morte. **P**rouer. xij. **E**xtrēma
gaudiū luctus occupat. **D**einde dñs volēs
se sequestrare ab illis discipulis dicit eis.
Sustinete h z vigilate meū: non cū mi-
do: non cum diabolo: sic iudas z omes ma-
lignī. **C**eteros iusti in ingressu hortē sede-
re: vos aut quasi firmiores huic vsq; ad du-
xi vt vnusquisq; in gradu sue vocationis
constat.

Sextum est signū cordia

lis orōnis. quia vices in orōne semetipsum
torakter obrulit deo patri vt voluntas pa-
tris in eo impleret de humani generis re-
demptioe p mortē suā. **U**bi iuxta textuz
euangelicū norande sunt tres consideratōes
Prima est consideratio deuotissime ora-
tionis. **S**icut em dicit **L**ucas. **A**uulsus e
a discipulis suis quantū distat tactus lapi-
dis. **E**t positus gemb; procidit in facie su-
am: vt humilitatē mentis ostenderet. **E**t
orabat dicendo. **P**ater si possibile est: sal-
ua congruentia redemptiois huane: trās-
fer calicem hunc. i. passionem a me. **T**ertū
tū non sicut ego volo: sed sicut tu vis. **E**t
venit ad discipulos suos z iuenit eos dor-
mientes. **B**eda. **S**omnus corporis figura
erat qz in proximo grauandi erant somno
infidelitatis. **E**t dicit petro **S**imon dor-
mis: non potuisti vna hora vigilare me-
cum: **Q**uia em **P**etrus pre ceteris fuerat
gloriatius: ideo pre ceteris erat increpan-
dus. **I**tem in eodē defectu platus est ma-
gis increpandus. **U**nū dicit. **N**on potuisti
zē. q. d. non ostendis tantū feruorez facto
quantū verbo. **T**unc dicit eis. **V**igilate z
orate: vt non intretis in tentationē. **N**on
dicit ne tentemini: quia non est in homis
potestate non tentari: sed ne intretis in ten-
tationem. i. ne tentatio vos superet p con-
sensum. **I**n hoc docet ad resistendū tenta-
tionib; precipuum remediū esse orōnem.

Incipit. Hoc ē remediū eius qui vicio delectatione estuat: vt quodlibet vicio tangit: torrens orōnes fundat. quia frequens oratio impugnatōis vicio extinguit. **Hecille.** Sequitur: Spiritus qdē p̄mptus est: ad dicendū q̄ parati estis mori: p̄ me: caro autē insignia: ad sustinendū iminentem tentationem. **Hoc dicit** qz apl̄ ex magno spiritu dixerant pot̄ mortē se subire q̄ ip̄m relinquere. cuius tñ contrariū fecerunt impulsu carnali. **Hilarius.** Fraḡ q̄ntum de ardore fidei confidimus tantuz de carnis fragilitate timeam̄. **Deinde scdo** abijt z orauit dicens. **Pater mi si non pot̄ hic calix transire nisi bibam illū fiat volūtas tua.** In hoc q̄ orationē iterat significat q̄ oratio debet esse perseverans. **Et si** militer iterat visitationē discipuloz quia opa charitatis debent esse coniuncta orōni. **Uñ reuersus** de uo inuenit eos dormientes. **De tristitia** em̄ z ex vigiliāz longitudine erant oculi eoz grauati. **Ignorabant** aut̄ quid r̄derent ei. **Et ait.** **Quid** do: mitis: in tantis periculis constituti cū sitis: pus v̄landi p̄pter instantiāz grauissime tentationis vobis iminentis: **Abijt** autez tertio z orauit eundem p̄monē dicens. **Pater mi:** si possibile est trāseat a me zc. **Idcirco** trina vice orauit qz orationē suā deo p̄ri fm̄ triplicē sensum p̄posuit. **Primo** pro seip̄o dicit. **Trāseat a me calix iste** / inquātū v̄t aduocata sensualitatis (cui⁹ desiderium erat ad non moriendū) p̄posuit deo illud desiderium qd̄ erat i appetitu sensitiuo vt statim dante deo ampl̄ declarabim̄. **Secūdo** p̄ apl̄s. **Trāseat a me calix iste.** i. p̄ his orō q̄ passuri sunt p̄ me vt quō a me bibat calix passionis ita ab his bibat sine diffidentia z metu mortis: vt **Hilarius** sup̄ **Barth.** dicit. **Tertio** p̄ omnibz fidelibz qui credituri erant in ip̄m. **Trāseat a me calix iste.** i. effectus passionis mee trāseat ad omnes p̄destinatos vt per me vitā cōsequant̄ eternāz. **Notandū** autē q̄ oratio illa inquantū christus p̄ se orabat quantū ad materiā quidē oratiōis que respicit desiderium petentis fuit petitio sensualitatz cuius desideriu⁹ erat ad non moriendū vt dicit **Aḡ sent.** sed quantū ad formāz q̄ respicit discretionem p̄ponentis talis oratio

fuit rationis. p̄out determinat beatus **Boñ.** dist. xij. tertij. **Ad** quod melius itellegendū notandū fm̄ **Boñ.** z **Rich.** q̄ cuz in christo sunt plures nature intellectuales diuina s. z humana: necesse est in christo plures esse voluntates. qd̄ etiam **Aḡ sent.** p̄ multimodas sanctorū auctoritates ostēdit. **Uñ** si numerent̄ voluntates christi fm̄ naturas: due sunt scz voluntas diuina z humana. **Sed** fm̄ potentias sunt tres scz voluntas diuina / voluntas rationalis / z voluntas sensualitatis que extenso nomine voluntatis dicitur voluntas quia proprie loquendo voluntas non inuenit nisi in parte rationali anime fm̄ **Ph̄m.** ij. de anima. **Dominus** igit̄ iesus tanq̄ verus hō cogitans imo clare videns que sibi in proximo parabantur supplicia: quas passioēs in corpore suo toleraturus erat voluntate quadam pietatis dicebat. **Pater** si possibile ē transfer a me calicem istū. **Verū** tamen qz sic est voluntas tua vt pro humano genere patiendo z moriendū satisfaciā: ecce me paratissimū z promptissimū / fiat: non qd̄ ego volo voluntate sensualitatis sed quod tu vis. qz hoc idem volo voluntate rationalis. **O** bone iesu doctor veritatis qui cepisti facere z docere. **Tu** nobis dixisti vt orātes loquēmur patri tuo verbū hoc quod tu sepius replicasti / fiat volūtas tua. **Leo** papa ser. de passione. **Hec** vox omnes filiales instruit / omnes confessores accendit: omnes martyres coronauit. **Nam** q̄s mundi odia: quis tentationum turbines / q̄s posset p̄secutorū supare frozes nisi christus in omnibz z pro omnibz patri diceret / fiat voluntas tua: **Discant** ergo hāc vocem omnes ecclesie filij vt cum aduersitas violenter alicuius tentationis icumbit: separate remore formidinis accipiāt tolerantiam passionis. **Hec** ille. **Notā** sunt: p̄terea q̄ christus orandū nos docuit modum orandi et p̄cipue exemplo suo docuit triplicem conditionē orationi necessariam. **Prima** est conditio humilitationis. quia positus genibus et proci dens in faciem cum m̄tra humilitate orauit. **Secunda** est conditio discretionis quia non querebat nisi q̄ possent z deberēt fieri. **Pater** (inq̄) si possibile zc. **Uñ** p̄sum

Ger. de passione dñi De iniurio

debat eos q̄ q̄runt q̄ de iure non p̄nt neq̄
debent fieri. Preferebat etiā volūtate pa-
eris di. Gerūm nō sic ego rē. Fundendo
eos q̄ nō curat de diuina voluntate: sed tm̄
de sua. Aug. sup. ps. Volūtate totuosam
h̄ntes h̄ntes: volūtate etiā dei totuosam
facere volunt: volētes q̄ de faciat qd̄ vo-
lunt. Hec est in hoib; magna r̄ v̄strata p̄-
uerstras. qz cū debent viuere fm̄ volūtate
dei: deū volūt viuere fm̄ volūtate suā. Hec
ille. Tertia est p̄dictio p̄seuerationis. q̄a pa-
tenter r̄ p̄seuerat̄ orauit: q̄ eos q̄ cito in
orōne atcedant: sed nō in mēsa r̄ in iocis.
Orauit aut̄ ch̄s̄ q̄scq̄ apparuit ei ange-
lus de celo r̄ fortis eū. Apparitio illa fm̄
Aico. de ly. fuit in specie corpali Apparit
aut̄ tūc ei angelus triplici de causa. Pri-
mo p̄pter sue h̄ūanitatē: p̄rationē r̄ tri-
sticia insurgēt in pre sensitiua. Secdo p̄-
pter assistentiū discipuloꝝ p̄firmatōem in
fide. s. diuinitatē ch̄i. rōne cui⁹ maior ē an-
gelis: r̄ oēs angeli sibi obediūt. Tercio
p̄pter nostrā instructionem: vt doceremur
qm̄ orantib; adest diuina p̄solatio r̄ angeli-
ca ministratio. Sicut em̄ de Ger. angeli in-
terfunt cantantib; assistūt orantib; assunt
Secda est p̄s̄ (meditatib;). Hec ille.
deratio acerbissime a gonizatiōis. q̄a vt d̄t
Lucas: fact⁹ in agonia plurius orabat. do-
cens in maiori necessitate feruēt orōni ist̄
stendū esse. Agonia nō fuit in ch̄o q̄ntuz
ad p̄tē anie rōnale. s. fm̄ q̄ importat p̄cer-
rationē volūtati ex diuersitate rōnū. p̄cer-
dētē: pura cū aliq̄s fm̄ q̄ rō p̄siderat vnuz
vult hoc: r̄ fm̄ q̄ p̄siderat aliud/ vult h̄iū.
hoc em̄ p̄tingit p̄t debilitatez rōnis q̄ nō
p̄t iudicare qd̄ sit simplr meli⁹. qd̄ i ch̄o
nō fuit. qz p̄ rōnem suaz iudicabat simplr
esse meli⁹ q̄ p̄ passionē suā impleret volun-
tas diuina circa salutē generis h̄ūani. Fuit
nūt agonia in ch̄o q̄ntū ad p̄tē sensitiuā:
fm̄ q̄ agonia iportat timorē infortuniū im-
minēt: vt d̄t Damaf. li. ij. Erat igit̄ hec
agonia r̄ fluctatio sensuilitatē morte horre-
tis r̄ rōnem ip̄am acceptatē libētissime. qz
p̄tē diuina q̄libet ps p̄mittebat agere qd̄
erat sibi p̄p̄tū. Et ex illa agonia fact⁹ ē su-
dor ei⁹ tanq̄ gutte sanguis decurrentē in
terrā. Et vehemētē em̄ anxietate fiebat vt
nō solū humores exirent p̄ sudorē: s; etiā
aliq̄d de sanguine sudorē ei⁹ tingente. Q̄
q̄ amara mors: q̄ angusta passio: cui⁹ p̄co-
gitatio sanguis sudare coegit. Q̄ndō dicit
Hubert⁹ in libro arboris crucifixi vite
iesu ch̄i. li. iij. q̄ sicut sudor ille sanguine⁹
fuit signū oēm humanā supans rōne: Ita
agonia doloris cordis ei⁹ q̄ in illo signū
cabat sudore cōprehensiuē omnis supat
creature. Et aut̄ plena ratio naturalis nō
possit reddi de tā inextimabili signo dolo-
ris in sudore sanguineo: tamē possunt d̄i-
cere q̄ aliquit̄ dispositiue timor r̄ amor
bellantes in corde iesu fuerūt in causa. Q̄ndō
em̄ attenderet tantū p̄lium sibi imineret
ex timore fuit humor sanguineus ad inter-
iora redactus: sup quem timorē req̄cien-
dum fortissim⁹ amor repercutiens r̄ ipm̄ ex-
cludens: omnes poros corpis iesu r̄ venas
resoluisse videt: vt sic d̄ toto corpore fluere
gutte sanguinis decurrentis in terrā. Q̄ndō
ardore succensa erat fornax cordis iesu q̄
sic carnem suam totam tali sudore liquefa-
ciebat p̄ nobis. Hec ille. Vbi es igit̄
o anima rationalis: quid agis? D̄ insignit̄
r̄ imagine dei tui: veltis obsecro ch̄risto te
su oranti: gementi: lachrymāti: agonizanti:
r̄ sudanti pro salute tua: assistere humi-
liter. Noli dormire illi: quia nō dormituit
ipse tibi. Inspice mentē oculo compassi-
uo quanta pro te passus est a die natiuita-
tis sue vsq̄ ad p̄sentem horā: et nunc vigi-
lans r̄ orans feruenter/ patri p̄ te seipsum
offert acerbissimā mortē passur⁹. Compa-
tere illi anima dura r̄ collige in corde tuo
guttulas illas sanguis quas p̄ te sudādo
fudit in terram. Respice quō ab oratōe sur-
git torus sanguine madefactus: quē con-
sidera vultum tergentē: totiq̄ afflictum
reuerenter cerne. Et vide bene quāta tūc
fuerit anime sue angustia: cui⁹ testes sunt
gutte sanguinis. Nunq̄ mortalitū aliquis
ob mortis horrore auditus est sudorē san-
guineū seruisse. Hec p̄fecto pugna ch̄risti
iesu r̄ antieras deuote cōtemplata/ pluri-
mū cōfortat pusillanimes r̄ infirmos: r̄ ad
diuinū amorē incitat tepidos r̄ ingratos.
Tercia est consideratio dulcissime cōso-
lacionis. quia post p̄dicta venit d̄ns ad di-
scipulos: et q̄si compatiens eis dicit. Dor-
mite iam r̄ requiescite. q̄si di. parum pote-
rit: hoc facere. Vide ch̄risti suauitatem:
quanto em̄ magis appropinq̄ ad mortē:

sa cōprehensione Fo. XXVII

tanto magis ostendit sui cordis dulcedinem.
Septimū est signū realis
 expositio. qz vitz paliter seipm exponit
 comprehendendū pgens obuia psecutoribus
 et pditor: em suū amicitia osculādo
 vt postea dicemus. Dicit igit discipul su
 is. Surgite eamūs. i. obuia iude/ r suis
 complicib in q̄ ostendit desiderū ad n̄z sa
 lutē. Ecce (inqt) appropinq̄ q̄ me tradet.
 Et his igit supradictis signis euident ap
 parer q̄ voluntarie seipm p nobis obtulit
 p̄ssim⁹ iesus. Ans. q̄ p̄mptus bone iesu
 fuit spūs tuus ad passionē euident ostēdi
 sti. Hec itaq̄ p̄sideremus illū quē nobis
 ostendit amore: in nobis sentiam⁹. Hoc igit
 sentite in vobis qd̄ r in ch̄o iesu.

Secunda est p̄sideratio iniuriose
 comp̄hensionis. quō vitz iniuri
 ose comp̄hensus est dñs iesus a
 ministris inq̄ratis. Hanc aut̄ comp̄hensio
 nem multū iniuriosam fuisse declarant se
 ptem opera.

- Primū est opus maliciose conuentiois.**
- Secūdo est opus pditiose traditionis.**
- Tertū est opus p̄uiose allocutionis.**
- Quartū est amoroze miserationis.**
- Quintū est fructuose instructionis.**
- Sextū est opus r̄gorose ligationis.**
- Septimū est impetuose deductionis.**

Primū est opus malicio
 se conuentiois. qz vitz conuenerūt mal
 ciose in locū illū (vbi christus erat) mlti ar
 mati ministri diaboli. Nam d̄: Joā. xviij.
 Judas q̄ cum accepiss̄ cohortē r a ponti
 ficib⁹ r p̄bariseis ministros: venit illuc cū
 laternis r facib⁹ r armis. Vide bñ suam
 maliciā. Judas em postq̄ tractauerat p
 ditionem cum principib⁹ q̄rebat oportuni
 tatē quō sine turbaz tumultu traderet eū
 Et tō voluit eū in secreto inuenire r de no
 te. Et ne ppter subitū concursū turba
 rum possēt eripi de manib⁹ suis: tō se mu
 niuit ministris armatis r laternis r faci
 bus. Job. xv. Tetendit aduersus deū ma
 num suā. V̄ vere magna iniuria vt sic con
 uenire ministri diaboli cum factib⁹ et ar
 mis p̄ dñm maiestatis/ superbi r iniq̄ ad
 uersus dñm pietatis r fontē humilitatis

Secūdo est opus pditiose

traditionis. quō vitz pditorie tradidit eū
 iudas p osculū. Dederat em ministris si
 gnū dicens Quicūq̄ osculatus fuero: tpe
 est: tenete eū: fm glo. ne loco ch̄i caperent
 iacobū minorē q̄ christo: silis erat in facie.
 Accedēs q̄ ille nequā r dñm sub dolo sa
 lutans ait. Aue rabbi. Et osculatus ē eū.
 Iuda q̄ durus es quē dñi beniuolētia
 non potuit emollire. V̄ q̄ grauis iniuria
 vt suus iniquus cū amicitie signo pderet
 cū benignū dñm suū r os suū fedissimū au
 deret applicare oī sacratissimo p̄ssim⁹ iesu.
 Iesus aut̄ ait illi. Amice ad quid veni
 sti. q. d. fm aliq̄s. Amicitia ostēdis signo:
 r pditionem agis de facto. Et fm alios
 dicendū est r melius q̄ ita p modū dulce
 didis r admiratiōis lobuebat. q. d. Iuda
 da si scires finē q̄ quē ex hoc puenies: for
 te a tua malicia desisteres. Et rursus ait.
 Iuda osculo filium hois tradis. Ch̄yris.
 Propriū nomen ponit qd̄ magis est volē
 tis r reuocantis: q̄ puocatis ad irā. Sem
 p em eximīa charitāte sua ipm retrahere
 volebat. Unde trib⁹ modis tentauit do
 min⁹ eū retrahere. Primo pudoris cō
 fusione qm̄ in cena dicit. In v̄m me tra
 diturus est. Secūdo timoris concussione
 p cōminationē supplicij cū dicit. Ne hoī il
 li p quē filius homis tradet. Bonū erat
 illi: si natus non fuisset hō ille. Tertio
 amoris exhibitiōe: cū eū ad mensam suā
 recepit r eius pedes lauit. Et nunc cū euz
 amicū vocat dicens. Amice ad quid veni
 sti. q. d. Iuda amice mi quem ego Alexi
 que ad apostolatū vocauit/ cui familiarem
 me dedi/ cuius pedes lauit: osculo me tra
 dis. Cur ista cōtra me facis? Amice mi
 iuda cui si ad p̄nam redire volueris veniā
 sum p̄stare paratus. Cur me dederis inquis:
 Cur a p̄posito tuo malo animū tuū nō re
 uocas? V̄ benigna inuitatio. Op̄anda di
 lectio. Amice conuertere ad me v̄ne despe
 res qm̄ hec passio ē opus mie r charitatis
 Amice (inqt) ad quid venisti. Nī aq̄ reconci
 liationē: iam es amicus: si ad infidelē pdi
 tionem: ad quid venisti. V̄ vere mansue
 tissimū atq̄ benignissimū dñm q̄ licet de
 leret de iniuria quam sibi iudas faciebat:
 multo tñ magis affligebat de damnatiōe
 eius. Sic se debent h̄re prelari: circa petō
 res reuocandos quē admodū dñs erga tu

